

Patientinformation

Tåalloplastikoperation

Til dig, som skal have indopereret et kunstigt led i storetåens grundled.

Slidgigt i storetåen

Ved slidgigt i storetåens grundled bliver tåen stiv med nedsat evne til at blive bøjet opad under gang. Der kommer også smerter ved almindelig gang. Røntgenundersøgelsen viser slidgigt med tegn på, at ledbrusken er ved at være slidt væk.

Hvis man ikke kan klare sig ved hjælp af ændret fodtøj, for eksempel med forfodgængesål, kan det være nødvendigt med operation. Her er der flere muligheder:

I lettere tilfælde kan en simpel fjernelse af knogleudvækster langs kanten af leddet gøre, at der kommer en rimelig bevægelighed og smertenedsættelse. Dette kaldes en Cheilektomi.

Ved mere fremskreden slidgigt kan der udføres en stivgøringsoperation eller indsættes et kunstigt led.

En stivgørende operation kaldes artrodese og giver næsten altid god smertelindring. Samtidig sætter det dog begrænsninger for skovalg, aktiviteter såsom tennis, løb og visse job. Derfor er dette indgreb bedst egnet for mindre aktive mennesker.

Indsættelse af kunstigt led kan enten være en total udskiftning af begge ledflader, eller alene af ledfladen på ledhovedet.

Indsættelse af et kunstigt led kaldes en alloplastik og kan kun lade sig gøre, hvis

tåen har en passende ligeud stilling. Den må altså ikke stå skævt over mod de andre tæer. Fordelen ved at indsætte et kunstigt led i forhold til at operere leddet stift er, at der opnås en vis bevægelighed, samt at tåen ikke bliver kortere. Desuden får man hurtigere en almindelig gangfunktion end efter en stivgørende operation, hvor foden skal være beskyttet i bandage i 6-8 uger til der er opnået knoglemæssig heling.

Forventet resultat af operationen

Det forventes, at hovedparten af smerterne fra leddet forsvinder, efterhånden som hævelsen falder. Der går normalt et halvt års tid, før hævelsen er væk. Protese i storetåen er en relativ ny operation i sammenligning med tilsvarende i hofter og knæ, derfor har man ikke langtidsresultater i samme grad. Den anvendte protesemodel har været brugt i godt 7 år, og der har ikke

Patientinformation

Tåalloplastikoperation

endnu vist sig særlige problemer. Der kan være en risiko for at det kunstige led arbejder sig løs, så man må fjerne det igen. Desuden kan der som i alle andre tilfælde med indsat fremmedlegeme komme betændelse, og derfor skal man være opmærksom på at undgå sår dannelse ved tåen. Du forventes at få en moderat bevægelighed af tåen.

Operationen

Der åbnes på oversiden af storetåens grundled. Herefter fjernes ledfladerne på begge sider af leddet, hvis det er en total protese. Hvis det er en del-protese fjernes kun den ene ledflade. Der indsættes herefter ny ledflade af metal svarende til det fjernede. Ledfladen bankes ind, så den kiler sig fast i knoglevævet. Ved en total protese bankes de to metaldele ind i hver sin knogle, og der indsættes en plastikskive imellem ledfladerne, som dels er med til at styre tåens bevægelighed op og ned, dels sikre at tåen kan rotere lidt. Ved operationen foretages en løsning af ledkapslen, så tåen sikres bedst mulig bevægelighed. Dog vil det omkringliggende senevæv og muskelvæv næsten altid være noget stramt og stift efter flere år med stivhed af tåen, og derfor opnår man aldrig så god en bevægelighed som ved en helt rask tå.

For- og efterbehandling

Operationen er planlagt til at være et ambulantly forløb. Det vil sige, at du kommer hjem samme dag, som du er opereret. Du skal selv sørge for at arrangere hjemtransport, da du ikke kan forvente selv at kunne køre bil.

Du møder fastende og nybadet på Ortopædkirurgisk sengeafdeling P5. Faste- og tørstetiden får du besked om af narkoselægen ved forundersøgelsen. Spis ekstra mad og drik rigeligt med sukkerholdige drikke inden du starter med at faste. Det vil reducere kvalme og opkastning efter operationen. Har du sukkersyge, skal du ikke drikke sukkerholdige drikke. Du vil i stedet få anlagt et drop indeholdende sukker og insulin ved ankomst til afdelingen. På afdelingen iføres du hospitalstøj for at minimere bakterier på operationsgangen, og der anlægges et drop. Når din operationstid nærmere sig, vil du blive hentet af en portør, der kører dig til operation.

Efter operationen køres du på opvågningsafsnittet., hvorefter du kommer tilbage til sengeafdelingen. Her vil du få tilbudt mad og drikke samt smertestillende medicin. Du får udleveret en stivsållet sko med plads til forbindelse og fod, som du skal bruge, når du ikke er sengeliggende. Skoen bruges i 14 dage. Herefter kan andet rummeligt fodtøj anvendes. Du må gå med

Patientinformation

Tåalloplastikoperation

fuld vægt på foden fra starten. Det første døgn's tid er det dog en fordel at have foden eleveret for at undgå stærke smerter og gennemblødning af forbindingen. Når du er velbefindende og har fået information fra lægen om operationen samt fået taget røntgenbillede udskrives du fra afdelingen – det vil typisk være om eftermiddagen. Med dig hjem får du en operationsbeskrivelse, som er en god idé at medbringe, hvis du får behov for at kontakte læge eller skadestue. Derudover udleveres smertestillende medicin til de første par dage. Du skal selv have indkøbt pamol/panodil, som fås i håndkøb.

Tiden efter operationen

Dine tæer/din forfod vil i den første tid efter operationen være hævede, spændte, ømme og misfarvede. Dette kan afhjælpes ved at holde foden i ro og sidde/ligge med benet opad (over hjertehøjde), så meget som muligt. Ispakning kan også hjælpe, her er det vigtigt, at ispakningen ikke lægges direkte på huden, men at der bliver brugt et klæde imellem.

Du vil være forsynet med en forbindelse, der skal forblive på, indtil stingene skal fjernes. Forbindingen skal skiftes af sundhedspersonale, hvis der er gennemsvining eller den bliver våd. Du skal være opmærksom på, om bandagen strammer, om der opstår sovende eller snurrende fornemmelser i tæerne eller om

der opstår voldsomme og tiltagende smerter eller du får feber, i såfald skal du kontakte afdelingen. Sovende og snurrende fornemmelser i tæerne kan skyldes bedøvelse i de første 24 timer efter operationen.

Hvis du har problemer i forhold til det smertestillende, større blødning, hævelse eller lignende, skal du de første timer og indtil kl. 08.00 næste dag kontakte nærmeste skadestue. De efterfølgende dage er det din egen læge eller vagtlægen der skal kontaktes.

Træning

Så snart der er muligt, må du træne tåens bevægelighed. Det er vigtigt at komme hurtigt i gang med træningen, som egentlig er meget simpel. Selvom der er forbindelse på foden, kan du godt øve dig i at bøje storetåen opad og nedad, både i det opererede led og i yderleddet af tåen. Du må gerne støtte på hele foden og dermed også på tåen fra starten. For at aflaste og beskytte foden mod smerter i starten, give vi dig en stivsålet sko til brug i ca. 14 dage, men ind imellem skal du træne med at sætte foden på gulvet og løfte hælen op, sådan at storetåen bliver bøjet opad. Det gør selvfølgelig lidt ondt i starten, men er vigtigt for at tåen ikke skal blive for stiv. Du kan også træne tåen ved med dine hænder at bøje tåen op og ned.

Patientinformation

Tåalloplastikoperation

Fjernelse af sting

14 dage efter operationen skal du have fjernet sting ved egen læge. I den forbindelse sættes blot plaster på foden.

Smertebehandling

Smerte er en meget individuel oplevelse af ubehag. Det at få foretaget et kirurgisk indgreb vil ofte give smerter. Når bedøvelsen svinder – nogle timer efter operationen vil det uundgåeligt gøre ondt. Disse smerter kan næsten altid lindres med smertestillende tabletter. Smerterne fortager sig i løbet af en uges tid, men begrænser naturligvis dine aktiviteter de første dage. Som hovedregel gælder, at du må gøre de ting, du kan, og genoptage dine normale aktiviteter og arbejde, når smerterne tillader det.

Jo hurtigere du begynder din smertebehandling efter operationen, jo mindre ubehag vil du opleve. Og jo mere regelmæssigt du tager smertestillende medicin, jo bedre smertedækning opnår du. Såfremt du ikke er tilstrækkeligt smertedækket, vil typiske reaktioner være smerter, irritation, dårligt humør, manglende søvn, svært ved at bevæge sig frit og vejrtrækningen kan påvirkes.

Ved brug af smertestillende der indeholder morfin kan du få hård mave/forstoppelse. Det er derfor vigtigt, at drikke rigeligt ca 2-

3 liter væske dagligt og eventuelt spise svesker og rosiner.

Se det udleverede medicinkort og vejledning på medicin angående det smertestillende, vi anbefaler de første dage efter operationen.

Hvis du ikke er acceptabelt smertedækket på den anbefalede smertestillende medicin eller oplever kraftige bivirkninger, kan du det første døgn henvende dig i skadestuen på Regionshospitalet Horsens eller nærmeste skadestue. Derefter er det din egen læge, der skal kontaktes.

Sygemelding

Hvis du i forbindelse med din operation har brug for en skriftlig sygemelding, skal du rekvirere denne hos din egen læge. Egen læge har fået tilsendt et udskrivningsbrev efter operation.

Kontakt ved problemer

Hvis der er noget du er i tvivl om, når du kommer hjem, er du velkommen til at kontakte Ortopædkirurgisk Afdeling på telefon nr. 7842 7221.

Venlig hilsen

Fodankelsektoren

Ortopædkirurgisk Afdeling
Regionshospitalet Horsens